

MÅNEDSBLADET
Glemmer du

"Øresundsposten" - 1. del

(En "gammel" modstandsmand fortæller)

Nr. 2 - februar 2000

**Tårnby Kommunes
Lokalhistoriske Samling**

Forsidebilledet:

Dansk flygtningeskonnert møder en svenske patruljebåd ude i Øresund.

Side 9:

Den første side i Ernst Henriksens Legitimationskort, der sad i hans:

**LEGITIMATIONSKORT
FOR
SEJLADS**

ISSN 1397-5412

Glemmer du

Skrevet og redigeret af: *Inger Kjær Jansen*
Tårnby Kommunes Lokalhistoriske Samling

Layout og design: Ejvind P.

Lokalhistorisk Samling modtager med jævne mellemrum skriftlige beretninger og fortællinger, som er forfattet af lånere eller borgere i vores kommune.

Denne måneds beretning - med fortsættelse i næste måned - har vi modtaget fra Ernst Henriksen i Kastrup, som var frihedskæmper (modstandsmand) under besættelsen (1940 - 1945), og det er om noget af det illegale arbejde, Ernst Henriksen var med i, hans spændende beretning handler.

Beretningen er redigeret med nænsom hånd. Såsom manglende ord er tilføjet og visse ordstillinger er omformuleret, men ellers er det en direkte afskrift af beretningen, der her kan læses som:

Over Sundet efter post!

Kære Marie og Erling!

Tak for sidste brev, som jeg blev meget glad for. Jeg synes også, det hører med til vor slægtshistorie, hvad vi gamle gik og lavede under Danmarks besættelse. Tak fordi du gider tage dig af det Erling.

Vore egne børn ved ikke engang noget rigtigt om det. Kun spredte bemærkninger i ny og næ. Jeg har mest fortalt de pudsige episoder, som der jo også var nogen af. Lad mig sige med det samme - jeg har aldrig deltaget i nogen egentlig sabotagehandling.

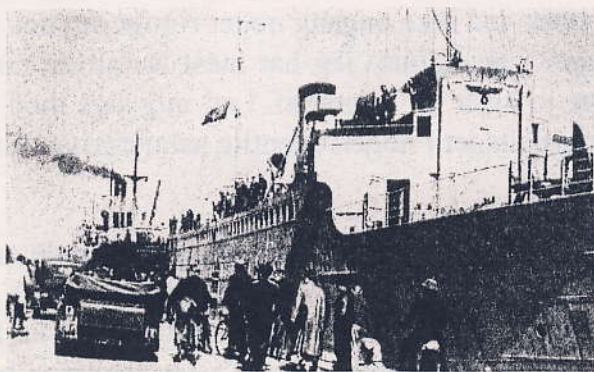
Begyndelsen

For at begynde med begyndelsen, blev jeg allerede arresteret den 10. april 1940 (det var en af de pudsige episoder). Kongen og Stauning lod jo over radio og aviser mane det danske folk til ro og orden og i enhver henseende næsten være tyskerne behjælpelige. Det faldt mange for brystet.

Statsminister Stauning taler til folket. Dette foto er dog fra hans opsigtsvækkende nytårstale, 1. januar 1940.

Jeg tog mit fotografiapparat og cyklede til Langelinie og fotograferede landsætningen af de tyske tropper med deres køretøjer og motorcykler og andet grej. Derfra videre til Nyboder Skole, der blev brugt til indkvartering af tyske soldater. Der var mange mennesker ved skolen, som fulgte sceneriet, også dansk politi. Men jeg så alligevel mit snit til at tag et par billeder, hvortil en mand pludselig sagde højt: ”Ved de ikke, at det er forbudt at fotograferer!”

Tyske tropper landsættes på Langelinie, 9. april 1940.

Det hørte en betjent. Så blev jeg anholdt og ført til St. Kongensgade politistation, hvor de tog fotografiapparatet fra mig, og jeg fik en alvorlig skideballe. "Om jeg ikke havde hørt kongens og statsministerens ord om samarbejde ..." osv., osv. Ind i detentionen med mig, og der sad jeg så en times tid. Blev herefter med 2 civile betjente kørt hjem til Poppelvang i Kastrup, hvor mor gjorde store øjne, men tog det ellers ganske roligt. Huset blev undersøgt for våben, og fars riffel blev beslaglagt. Så kørte de ellers igen, og mor og jeg var en oplevelse rigere. Fotografiapparatet fik jeg igen efter krigen, men uden film.

Nå, men tiden gik sin gang. Ingen anede, at der skulle gå 5 lange år før besættelsestiden var slut.

I 1940 var jeg 27 år og havde skiftende arbejdspladser, der mere eller mindre arbejdede for tyskerne, bl.a. B & W på Amager.

Tyskerne etablerede straks vagtposter uden for Generalkommandantboligen i Kastellet, 9. april 1940.

Formand i kajakklubben

Siden 1933 havde jeg været medlem af "Røse Kajakklub", der dengang lå ved et fiskerleje kaldet Maglebylille Broforening, i

daglig tale kaldet "Thyges Bro". Den blev i sin tid gravet ud af to brødre Thygesen.

Vi havde et dejligt klubliv dér, og nu skulle den første Skt. Hansaften under besættelsen fejres, men selvfølgelig uden bål. Vores daværende formand var meget autoritetstro og mente, at vi kun burde drikke mælk denne aften. Jeg var næstformand og knap så autoritetstro og fik derfor skaffet et par flasker vin og nogle øller på "Tovegaard Kro", hvorefter formanden nedlagde sit hverv og gik hjem. Så på den måde blev jeg formand for Røse Kajakklub.

Der var nu ikke meget at være formand for. Vores rotilladelse blev inddraget, da vi lå for tæt på lufthavnen. Alligevel skulle alle kajaker forsynes med nummerplade. Det gjaldt også alle fiskerbåde og mindre både i havnen. En lufthavnsbetjent var så ivrig efter at takkes tyskerne, at han lånte dem sin lystbåd. Det faldt os andre for brystet, da vi jo ikke måtte sejle. En aften sneg jeg mig forbi kystbevogtningens skur og ned i den pågældende sejlbåd medbringende bor og borsving. Jeg kan endnu høre, hvor højt borsvinget peb, men resultatet var udmærket. Så forbi vagten og hjem igen. Boret havnede langt inde på en pløjemark.

Starten i AMPA

Et af medlemmerne i "Røse" fik ad omveje forbindelse til en illegal organisation kaldet AMPA (Amager Partisaner). Efter krigen, da militæret overtog, fik den navnet kompagni A 3. Vi fik dannet en gruppe på 5 medlemmer bestående af: *Erik Theisen, Kaj Westh, Børge Amer*, min bror *Andreas* og jeg. Flere måtte vi ikke være. Vi skulle oplæres i våbenbrug og mødtes i købmand Wesths baglokale.

Der kom 2 hårde gutter med en finsk maskinpistol, som vi skulle lære at skille ad og samle. Det var ikke helt lydløst, og en aften, hvor Erik var blevet lidt forsinket, var det første han sagde, da han kom ind: "Er I rigtige kloge, det kan høres helt ude på

gaden, at det siger klik-klak - klik-klak," så det måtte vi holde op med, men vi havde nu også fået den nødvendige viden.

Der instrueres i brugen af våben (gruppen ukendt).

Vi aftalte, at Kaj Westh skulle være den, der modtog ordre fra højere instans. Vi andre skulle så hver dag køre forbi hans forretning, og hvis der i vinduet var anbragt en lille legetøjsvindmølle, skulle vi gå ind og få nærmere besked. Som regel gik vores opgaver ud på at stå vagt - om aftenen - ved et illegalt trykkeri. Enkelte gange måtte vi køre igen, nemlig når trykkeriet ikke turde trykke den aften.

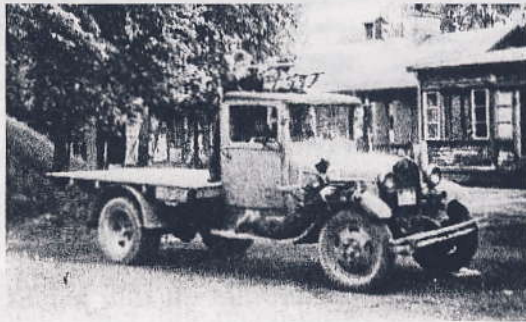
I tilfælde af, at vi skulle blive pågrebet, blev vi vaccineret mod tyfus og andet. Det foregik om aftenen - 3 gange - dels på Serum-institutet, og dels på skolen i Østrigsgade.

Min bror Andreas kom en dag hjem med en 9 mm marinepistol, som han havde fået på havnearbejdernes kontor. De havde et pengeskab fyldt med våben. Pistolen blev i første omgang lagt i en blikæske og gravet ned i haven.

Engang sidst i [19]44 fik vi til opgave at deltage i en øvelse, der gik ud på at danne en kæde tværs over Amager for eventuelt at

spærre af for tyskerne der kunne kom fra Dragørfortet, hvis de skulle finde på at gå mod København. Senere på et bestemt signal skulle vi trække os tilbage mod Sundby.

Til andre småjobs må jeg nævne vores gamle "kakkelovnsfyrede" lastbil "Marie", som vi brugt når vi skulle flytte og opmagasinere fødevarer, såsom havregryn, sukker, konserves og andet til nødforsynings brug i tilfælde af åben opstand. Engang vi flyttede store pakker fra en fabrik til et stort skur hos en gartner, kom en af vore bekendte forbi og råbte ind til os: "Hvad har I dog i kasserne?" - "Kartoffelfrø, du gamle!" svarede Erik, og så måtte han gå med den besked.

Det vides ikke om denne lastbil var "Marie", men den tilhørte AMPA-gruppen A5. Billedet er fra Kastrup Fortet, maj 1945.

Alt det var jo meget godt, men alligevel ikke noget rigtigt, syntes Amer og jeg. Han var ansat i et firma i Købbyen. Sønnen dér vidste, at Amer havde en fiskerbåd og spurgte, om han turde deltage i illegal transport til Sverige. Han - sønnen i Købbyen - var medlem af selskabet "Lysglimt" og skaffede Amer en ny båd-motor til formålet.

"Rigtige" fiskere

Nu kom en spændende tid, hvor vi dels skulle skaffe pas som fiskere, dels finde et passende sted på kysten at operere fra.

En dag i [19]44 skulle vi møde 2 mænd ved Aladdinbiografen - på Amagerbrogade - for at få nærmere at vide. Vi skulle have dæknavne - jeg kom til at hedde Otto - men ellers ville de ikke vide noget om os.

Vi fik også en kontaktadresse, som var: Under Elmene (ved Amager Boulevard) lige ved siden af politistationen (der dengang var overtaget af tyskerne). På første sal boede en mand, jeg husker ikke hans navn. Vi ringede på og kom ind. Vi fortalte, at vi kom fra "Lysglimt".

"Nåh, er det jer, der skal have tomater," sagde han. Det var det nærmest ikke, "kartofler da?"

"Næ, det drejede sig om benzin til en fiskerbåd." Han tog telefonen og ringede et nummer op og spurgte efter "nogen kilo taglak", hvorefter vi fik en nøgle til et af havnevæsenets skure på Islandsbrygge. Der i skuret stod 2 store tromler med benzin og en slange som skulle bruges til hævert. Vi fik fat i 2 blikdunke. Pakkede en sæk om hver, og på den måde kunne vi dække vores benzinforbrug.

Vi var jo nu rigtige fiskere og sejlede hver dag på fiskeri. I Kastrup Fiskerihavn var der på midtermolen anbragt et vagtskur, som var bemandet med 2 tyske soldater. Her skulle man vise sit fiskeripas, hvorpå de skrev dato og klokkeslæt for afgang og ankomst. Man måtte kun være ude én dag ad gangen.

En tur til Sverige!

Vi kunne ikke finde et sikkert sted på kysten at operere fra. Vores kontaktmand foreslog da, at vi skulle stikke af til Sverige - hvorfra der var flere andre både i gang - og spørge, om vi kunne gøre nytte der.

Vi skulle jo så træffe de nødvendige foranstaltninger. Jeg måtte sige til formanden i min fagforening (som var min lærersvend), at jeg gik under jorden. Han var noget bekymret på mine vegne, men det blev til, at jeg officielt havde taget arbejde i en tørvemose. Så

farvel til mor og Frida, som jeg i mellemtiden var blevet forlovet med. Noget lignende gjorde Amer.

En dag stak vi så af, og lagde os på østsiden af Saltholm. Vi gik i land og spejdede op og ned af Sundet om der var tyske patruljebåde. Der var ingen af se, så fuld gas på motoren og afsted mod Malmø. Der blev vi modtaget af svensk militær, som spurgte, hvad vi ville. Jo, vi ville da "stanna" i Sverige. Ja, men så længe, der var svenskere i Sverige, skulle de nok bestemme, hvem der skulle "stanna" der. Vi forklarede så, at vi skulle kontakte en mister "Hot". Så fik tonen en anden lyd. Vi blev henvist til en lystbådehavn, hvor der lå andre danske både. Derfra gik det så op på et kontor til mister "Hot".

Det viste sig, at det var den daværende redaktør på Ekstra-bladet, Leif Hendil. Han tog hjerteligt imod os. Vi fik cigaretter - rigtige Virginia - og chokolade. Men han forklarede, at de rådede over hurtigtgående motorbåde, der opererede så langt væk som til Stævns og Møn. Det foregik om natten. Men, som han sagde, hvis vi turde tage tilbage til Danmark igen og påtage os - i dagtimerne - at kontakte en svensk fiskerbåd ved Søndre Flint, på østsiden af Saltholm, og udveksle breve og papirer, ville vi gøre meget mere gavn.

Redaktør Leif B. Hendil, der skabte og ledede den betydningsfulde: "Dansk - svensk Flygningetjeneste".

Legitimationskort Nr. 2007/144.

Gyldig fra 2/17 1944 til 3/13 1945.

Udstedt den 15. 11. 45

Emil Henriksen
Lunderskrift

Efternavn:

Henriksen

Samtl. Fornavne:

Emil August

Føds.aar og -dag:

1913 - 15/6.

Fødested:

København

Nationalt:

Dansk

Stilling:

Fisker

Bopæl:

Poppelvang 12, Kastøysø

Indehaveren, hvis Identitet bevidnes, er berettiget til at udøve den Side 2 angivne Færdsel og Virksomhed.

Politimesteren i

den 21. 7. 44.

P.P.V.
E.S.
E. Christensen

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

Lokalhistorisk Samling

Kamillevej 10

2770 Kastrup

Tlf. 32 46 05 45

Åbningstider:

Mandag 16.00 - 20.00

Tirsdag 12.00 - 16.00

Fredag 12.00 - 15.00

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på Kastrupgårdsamlingen:

"Midt på Amager" og "Kastrup Glas"

Åbent:

Tirsdag - søndag 14.00 - 17.00

Onsdag tillige 19.00 - 21.00

Og på Plydsen, Amager Strandvej 350, 1. Sal:

"Kastrupfiskerne og havnen" - "Plydsen" og

"Husdyr på Amager"

Åbent:

Lørdag og søndag 13.00 - 16.00